

PŘÍBĚHY Z PLAČKOVA LESA

TOMÁŠ ŠENKYŘÍK

kurátor: Miloš Vojtěchovský

13. 5. – 11. 7. 2021

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě / zvuková galerie IGLOO
Komenského 10, Jihlava (www.ogv.cz)

prostorový zvuk, virtuální procházka s brýlemi po lokacích lesa a zvuková online mapa

Výstava je zvukovou a obrazovou sondou do významné, i když rozměry nevelké přírodní rezervace na Jižní Moravě. Nicméně i tak jde o zajímavý příklad místa, napovídajícího o situaci, ve které je krajina u nás, v globálním měřítku. Plačkův les a říčka Šatava, tvoří poslední zbytek starých lužních lesů na soutoku dvou řek. Tento biotop v důsledku stavebních prací na budování kontroverzního vodního díla Nové Mlýny téměř zmizel. Oblast je dnes součástí chráněné rezervace Vranovický a Plačkův les s rozlohou 293 hektarů. Samotný Plačkův les je asi 2 kilometry na sever od soutoku Svratky s Jihlavou a 3,5 kilometru od prostřední Novomlýnské nádrže. Jsou zde dubové jasaniny a vrbové olšiny, které přežily následky poklesu hladiny spodních vod. Jde o příklad jedinečného ekosystému v prostoru původního neregulovaného koryta řeky se systémem slepých ramen, tůní a mokřadů.

Klimatické změny doprovázené nedostatkem srážek a poklesem hladiny vody lokalitu Plačkův les v posledních letech hluboce poznamenaly. Změny sloupce spodní vody jsou pro přežití lužního lesa zásadní. V roce 2017 Lesy ČR s podporou Ministerstva životního prostředí realizovaly projekt, určený k navrácení původního vodního režimu a obnovily vodoteče, včetně několika vodních tůní o celkové výměře 0,43 hektarů. V Plačkově lese žije řada obojživelníků (například skokan ostronosý), a chráněné druhy ptáků jako je orel mořský, luňák hnědý, čáp černý, volavka popelavá a kvakoš noční. Z rostlin je významná například populace bledule letní. Terénní nahrávky znějící ze čtyř reproduktorů sice nemohou simulovat bohaté spektrum endemické zvukové krajiny, jsou hlavně autorovou revokací hodin, které většinou za svítání v lužním lese prožil.

Miloš Vojtěchovský

Plačkův les je nedaleko města Židlochovic, kde bydlím a často tam jezdím naslouchat neustálým proměnám zvukových krajin. Je to pro mě vzácná zvuková laboratoř, kde se učím jak pozorně naslouchat a jak pracovat s nahrávací technikou. Každý rok se těším na přílet žluvy hajní, na její flétnové volání, na první jarní zpěv drozda zpěvného.

Bedlivé a soustředěné naslouchání je něco, co se z našich životů skoro vytratilo. Naše společnost je spíš kulturou „oka“ a proto jsme asi tou nejhluchnější civilizací, která se kdy na Zemi objevila. Dospěli jsme do stavu, kdy se zvuky světa proměnily ve všudypřítomný hluk, překrývající původně bohatou a různorodou zvukovou krajinu, která k člověku neustále promlouvá. Na internetovém portálu zaznamenávám proměňující se a mizející zvukovou krajinu Jižní Moravy. Několik let se snažím poznat a převyprávět ostatním o tom, jak místa, která navštěvuji, znějí, hlavně za svítání. Terénní nahrávky jsou - podobně jako obraz, nebo slovo - skvělým prostředkem pro uchování vzpomínky. Svědectví o krajině lze zvukem předat i dalším generacím: je to svědectví o době, ve které žijeme.

Tomáš Šenkyřík
soundscape.cz

Zvukové nahrávky: Tomáš Šenkyřík

360 video kamera a střih: Nikola Klinger

Děkujeme za technickou podporu: Centrum audiovizuálních studií FAMU, Petr Parkan Janda (<https://sinnerschneider.com>)

Tomáš Šenkyřík (1972) je hudebník a muzikolog se zájmem o terénní nahrávky, akustickou ekologii a objevování hudebních struktur zvukového prostředí. Snaží se nalézat podobnosti v hudebních strukturách mezi přírodními a lidskými zvuky. Dává přednost naslouchat přírodě bez hluku, zejména zvukům křehkým a tichým. Je členem uměleckého kolektivu pro terénní nahrávky, zvuky, orální a sluchovou historii a akustickou ekologii *Skupina*. Působil v Muzeu romské kultury v Brně jako etnomuzikolog, nyní pracuje a žije v Židlochovicích.

MINISTERSTVO
KULTURY

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky

Jihlava